

The background is a vibrant, overlapping collage of numerous social media icons and smartphone camera lenses. Recognizable icons include Twitter (bird), Facebook (f), YouTube (play button), Instagram (camera), and LinkedIn (in). The colors are diverse, ranging from blues and greens to oranges and purples. A dark blue, torn-edge banner is positioned horizontally across the center, containing the title in white, bold, italicized text.

***SVIJET INTERNETA
NA DLANU***

Pozitivne i negativne strane novih medija

Internet i društvene mreže imaju brojne prednosti, a neke od njih su:

- **druženje i razgovor s prijateljima**
- **razmjena fotografija i videozapisa**
- **pomaganje drugima**
- **rješavanje zadataka**
- **učenje**
- **informiranje o događajima**
- **zabava**

Kada si na internetu ili društvenim mrežama moraš paziti na brojne nedostatke, a osobito na:

- **cyberbullying (elektroničko nasilje)**
- **lažno predstavljanje/lažni profili**
- **krađa identiteta**
- **anonimnost**
- **ovisnost o internetu**
- **štetni sadržaji i zlonamjerni programi (virusi)**

Djeca na internetu u brojkama

Svako četvrto dijete svoje slobodno vrijeme provodi na internetu.

1 od 10 djece zbog interneta zanemaruje svakodnevne obveze.

Većina djece na Facebooku ima od 300 do 500 prijatelja.

Polovica učenika pregledava svoj profil na Facebooku za vrijeme nastave.

Više od 70 % djece je do 17. godine doživjelo neki oblik elektroničkog nasilja.

Svako šesto dijete nastoji što brže riješiti domaću zadaću da bi moglo što brže otići na internet.

Izvori: <http://www.poliklinika-djeca.hr/aktualno/rijec-ravnateljice/nase-istrazivanje-koliko-vremena-i-uz-koje-rizike-djeca-provode-na-internetu-i-facebooku/>; <http://www.hrabritelefon.hr/novosti/hrabri-telefon-i-poliklinika-za-zastitu-djece-grada-zagreba-objavili-rezultate-istrazivanja-o-iskustvima-i-ponasanju-djece-na-internetu-i-na-drustvenoj-mrezi-facebook/>; <http://www.udrugaroditeljapkh.hr/prevencija-elektronickog-nasilja/331-zasto-je-vazna-prevencija-elektronickog-nasilja>

ZANIMLJIVOSTI

U Kini danas postoji oko trideset klinika za liječenje ovisnosti o internetu.

Na internetu se svakih 60 sekundi objavi 72 sata video snimaka na društvenoj mreži YouTube.

Internet je star 8700* dana (*broj dana - 1. lipnja 2015.)

Izraz „surfati internetom“ stvorio je Jean Armour Polly 1992. godine.

Kraljica Elizabeta 1976. godine poslala je svoju prvu kraljevsku e-poruku.

Prvi YouTube video postavljen je 23. travnja 2005. s nazivom „Ja u zoološkom vrtu“ (engl. Me at the Zoo) i prikazivao je jednog od začetnika YouTubea, Jaweda Karima u Zoološkom vrtu u San Diegu.

Spot za pjesmu popularnog Psyja Gangnam Style najviše je pregledavana pjesma na YouTubeu s više od 2 milijarde pregleda.

Na svijetu je trenutno broj uređaja koji imaju pristup internetu veći od ukupnog broja svjetskog stanovništva.

Pravila lijepog ponašanja na internetu

- ➔ Nije pristojno vrijeđati i koristiti pogrдне izraze pri dopisivanju preko interneta.
- ➔ Nije pristojno lažno se predstavljati i pisati lažne i neproverene informacije na internetu.
- ➔ Poruke koje su napisane velikim tiskanim slovima smatraju se vikanjem.
- ➔ Nije pristojno koristiti previše emotikona - tvoje raspoloženje može opisati i samo jedan ili dva emotikona.
- ➔ Ako na internet želite postaviti fotografiju svojih prijatelja, najprije ih pitajte što oni misle o tome.
- ➔ Ako ste na internetu našli fotografiju koja vam se sviđa i želite se njome koristiti, obavezno navedite izvor fotografije.
- ➔ **Na internetu nemojte činiti ništa što ne biste htjeli da netko učini vama.**

ZAŠTITA PRIVATNOSTI NA INTERNETU

Hoćete li potpunom strancu reći gdje živite, kada ste obično sami i gdje se nalazi rezervni ključ od ulaznih vrata? Vjerojatno nećete. **Zašto biste to onda rekli na internetu, gdje je sve javno i dostupno?**

Unosom osobnih podataka na internetu riskirate njihovu zlouporabu. Svi korisnici interneta namjerno ili nenamjerno ostavljaju određene osobne podatke koji potom postaju dostupni mnogima bez njihovog znanja. Privatnost može biti narušena:

- **putem računala kojim se koristite, najčešće krađom „kolačića“ koja unatoč bezazlenom imenu predstavljaju veliku opasnost,**
- **praćenjem vaših aktivnosti na internetu (npr. pretraživanje, podaci o trenutnoj lokaciji), jer pojmovi koje upisujete i podaci koje ostavljate govore ponešto o vama i vode do vas,**
- **prikupljanjem vaših osobnih podataka s internetskih poslužitelja koje koristite i koji od vas zahtijevaju osobne podatke (npr. Gmail, Facebook), ali vam pritom ne jamče sigurnost i zaštitu podataka.**

Potpuna privatnost na internetu nije moguća, ali odgovornim ponašanjem i uz malo truda možete pridonijeti tome da vaša privatnost ostane što je moguće više **samo vaša**.

Kako?

- **Ne morate odgovoriti na sva postavljena pitanja** prilikom izrade korisničkih računa, primjerice elektroničke pošte.
- **Budite oprezni s „kolačićima“** i dopustite njihovo prikupljanje samo za stranice koje posjećujete, a u internetskim preglednicima onemogućite da se kolačićima koriste i „treće strane“.
- **Izbrišite povijest pretraživanja**, osobito ako se računalom koriste i vama nepoznate osobe.
- **Lozinka bi trebala biti tajna**, neka tako i ostane.
- **Prespavajte i tek onda objavite**, jer fotografije i riječi koje objavite već u idućem trenutku mogu postati vlasništvo nekog drugog.
- **Odjavite se s internetskih profila nakon korištenja**, dovoljan je jedan klik mišem.
- **Posjećujte internetske stranice kojima vjerujete** i koristite antivirusne programe koji prepoznaju nesigurne stranice.
- **Pazite na što dajete pristanak i čitajte mala slova**, njima je najčešće napisano ono što morate pročitati.

Zaštita lozinki

Lozinke se često zaboravljaju, ali to nije najveća tragedija koja vam se može dogoditi. Puno je gore kada vašu lozinku ima netko drugi. Lozinke su često jedina prepreka koja vaše podatke štiti od zlouporabe.

Neovisno o tome radi li se o računu elektroničke pošte ili profilu na nekoj od društvenih mreža, najsigurnije je da ta kombinacija znakova, brojki i simbola ostane poznata samo vama.

ZAPAMTITE: Kako biste se zaštitili od hakerskih napada, koristite dugačke i pamtljive lozinke.

Postoje načini kako lozinku možete učiniti sigurnijom i dobro ju zaštititi. **Evo što biste trebali učiniti:**

- **Nemojte koristiti lozinke 12345 i slične**, vrijeme je za malo kreativnosti.
- **Nemojte za lozinku koristiti imena kućnih ljubimaca i dragih osoba**, prejednostavno je.
- **Kombinirajte velika i mala slova, simbole i brojke.**
- **Nemojte zapisivati lozinke**, ma koliko vam se to činilo dobrim potezom.
- **Nemojte dopustiti internetskom pregledniku da vam zapamti lozinku.**
- **Promijeniti lozinke svakih mjesec dana**, vrijedno je uložnog truda.
- **Antivirusnim programom zaštitite svoje računalo od Keyloggera**, programa koji bilježi aktivnost na tipkovnici.
- **Nemojte koristiti istu lozinku za više korisničkih računa**, mogućnosti su neograničene s razlogom.

Elektroničko nasilje - CYBERBULLYING

Svaka komunikacijska aktivnosti koju pojedinac ili grupa koristi kako bi naštetila drugoj osobi napadajući je putem interneta ili mobilnog telefona.

Nasilje putem novih medija - dvije glavne vrste

Izravan napad: slanje uznemirujućih poruka mobitelom, e-poštom ili putem chata, krađa ili namjerna promjena lozinke ili nadimka, objavljivanje privatnih podataka i širenje lažnih informacija, slanje uznemirujućih fotografija i ostalih sadržaja putem interneta ili mobitela, slanje virusa i pornografije, lažno predstavlanje.

Napad preko posrednika: počinitelj napada žrtvu preko treće osobe krađom njene lozinke i preuzimanja online identiteta na način da osoba toga najčešće nije svjesna.

Rječnik cyberbullying pojmova

CATFISHING

otvaranje lažnih profila putem kojih napadač navodi drugu osobu na ljubavnu vezu putem interneta.

CYBER UHOĐENJE

učestala radnja koja uključuje prijetnje i nanošenje štete nečijoj privatnosti.

FLAMING

namjerno slanje agresivnih, uvredljivih i neprimjerenih poruka s ciljem poticanja online svađe i nasilja.

GROOMING

mamljenje djece radi seksualnih potreba.

HAPPY SLAPPING

grupa napada pojedinca, nasilje snima mobitelom ili kamerom i kasnije snimku objavljuje na internetu.

MALWARE

zlonamjerni programi koji mogu ugroziti računalo.

PHISHING

prevara koja korisnika navodi na otkrivanje korisničkog imena i lozinke i upisivanje u krivotvorenu internetsku stranicu.

SEXTING

slanje neprimjerenih seksualnih poruka i fotografija putem mobitela ili interneta.

SPAM

neželjena elektronička pošta, najčešće u obliku reklama i lažnih oglasa koja može biti i opasna ukoliko u sebi sadržava virus koji otvaranjem poruke može naštetiti računalu.

TROLLING

namjerno učestalo širenje sarkastičnih komentara upućenih slučajno odabranoj osobi s ciljem izazivanja sukoba.

DRUŠTVENE MREŽE

Facebook Najpopularnija društvena mreža

Godina nastanka: 2003.

Autor: Mark Zuckerberg

Broj korisnika danas: više od 1 milijardu

Važno: dobna granica za otvaranje profila na Facebooku je 13 godina

Zanimljivosti: Na Facebooku se svakoga dana objavi više od 250 milijuna fotografija. Kada bi Facebook bio zemlja, po broju korisnika bi zauzeo treće mjesto odmah iza Kine i Indije.

Twitter

Godina nastanka: 2006.

Autor: Jack Dorsey

Broj korisnika danas: više od 200 milijuna

Važno: Maksimalan broj znakova jednog tweeta je 140. Svaki korisnik temu o kojoj piše može označiti i znakom # (eng. hashtag) te se na taj način povezati sa svim korisnicima Twittera koji su pisali o toj temi

Zanimljivosti: Prvi pravi rekord dogodio se 2010. godine kada je zabilježeno čak 2940 tweetova u sekundi prilikom utakmice između Japana i Kameruna na Svjetskom prvenstvu.

Google Plus

Godina nastanka: 2011.

Autor: Tvrtka Google

Broj korisnika danas: više od 550 milijuna

Važno: Google Plus omogućuje povezivanje korisničkih profila i računa, primjerice Gmaila i Youtubea.

Zanimljivosti: Pet najpopularnijih profila na Google Plusu u 2013. bile su zvijezde Britney Spears, Lady Gaga, Larry Page, David Beckham i Snoop Dogg.

Instagram

Godina nastanka: 2010.

Autori: Kevin Sysrom i Mike Krieger

Važno: Instagram korisnicima omogućuje dijeljenje fotografija i videozapisa na koje mogu primijeniti i specijalizirani digitalni filter. Sve fotografije na Instagramu su u obliku kvadrata i podsjećaju na polaroidne fotografije.

Zanimljivosti: Facebook je kupio Instagram 2012. za jednu milijardu američkih dolara.

Pinterest

Godina nastanka: 2009.

Autori: Ben Silbermann, Paul Sciarra i Evan Sharp

Broj korisnika danas: više od 70 milijuna

Opis: On-line oglasna ploča na koju korisnici virtualnim pribadačama (eng. pins) dijele željene sadržaje.

Zanimljivosti: najpopularnije teme na Pinterestu su moda, hrana, uređenje doma i DIY (engl. Do It Yourself) tehnika, odnosno ručna izrada predmeta

Edmodo

Godina nastanka: 2008.

Autori: Nic Borg, Crystal Hutter i Jeff O'Hara

Broj korisnika danas: više od 46 milijuna

Opis: povezivanje učenika i učitelja kroz online suradnju

Zanimljivosti: Edmodo je do danas osvojio čak šest nagrada među kojima je i nagrada za najbolju internetsku stranicu posvećenju obrazovanju.

Kako se zaštititi od elektroničkog nasilja?

***Ne ostavljaj na internetu svoje osobne podatke
– osobito adresu i broj mobitela.***

Lozinke čuvaj samo za sebe. Druge bi ih osobe mogle zloupotrijebiti.

***Zaštiti svoj profil na društvenim mrežama. Postavke uredi tako da
tvoje fotografije, statuse i sve objave vide samo tvoji prijatelji.***

***Ne objavljuj fotografije u neprimjerenim i seksualno eksplicitnim
pozama te one fotografije zbog kojih bi ti jednog dana
moglo biti neugodno.***

***Ne otvaraj poruke koje si dobio od nepoznatih osoba ili s nepoznatih
e-adresa. Ukoliko dobiješ takvu poruku, obavijesti roditelje.***

***Ako posjetiš neku stranicu ili primiš e-poruku koji ti se čini
neprimjereni reci to svojim roditeljima ili drugoj
odrasloj osobi od povjerenja.***

Kako se zaštititi od elektroničkog nasilja?

Pazi s kim razgovaraš na internetu. Ne prihvaćaj nepoznate ljude za prijatelje na društvenim mrežama. Nikad ne znaš tko se krije iza tih profila i kakve ta osoba ima namjere.

Ne svađaj se preko društvenih mreža ili e-pošte.

Nikad nemoj ići sam na sastanak s osobom koju si upoznao na internetu. Ako ta osoba insistira da dođeš bez pratnje, nemoj otići na takav sastanak.

Ukoliko netko od tebe zatraži da učiniš nešto što smatraš da nije u redu i zbog čega ti nije ugodno - obavijesti o tome roditelje.

Ne objavljuj na internetu ono što ne želiš da se zna jer sve što je na internetu objavljeno je dostupno svima.

Izbjegavaj koristiti „check-in” na društvenim mrežama. Ukoliko stalno označuješ mjesta koja posjećuješ, zlostavljači će lakše otkriti kuda se krećeš.

Što učiniti kada se elektroničko nasilje dogodilo?

- *Nemoj odgovarati na uvredljive i prijetee poruke. Sačuvaj ih kao dokaz i pokaži roditeljima ili odrasloj osobi u koju imaš povjerenja. Isto vrijedi i za pozive. Na taj će način policija lakše pronaći i kazniti zlostavljača.*
- *Blokiraj broj s kojeg ti stižu neželjeni pozivi i poruke. Možeš prijaviti i blokirati korisnike i na svim društvenim mrežama.*
- *Ukoliko te netko vrijeđa ili uznemiruje preko interneta (društvenih mreža) suzdrži se od komunikacije s tom osobom i ne odgovaraj na primljene uvrede.*
- *Ukoliko te netko vrijeđa ili ti prijeti preko interneta, reci to roditeljima, učiteljici, najboljem prijatelju ili prijateljici. Oni ti mogu pomoći. Nasilje možeš prijaviti i policiji na Red Button - <https://redbutton.mup.hr/>.*
- *Ako postaneš žrtva elektroničkog nasilja, ne krivi sebe, nisi ti kriv/a za to što ti se događa, već tvoj zlostavljač.*
- *Prijavi slučajeve elektroničkog nasilja nad drugom djecom ukoliko za njih saznaš. Obavijesti o tome roditelje ili drugu odraslu osbu od povjerenja. Šutnjom podržavaš nasilje.*

*Kome se obratiti za pomoć?
Roditeljima i članovima obitelji
Učiteljima i stručnim suradnicima u školi
Odrasloj osobi od povjerenja
Policiji na 192 ili <https://redbutton.mup.hr/>*

Kako su nastala Djeca medija?

Desetak mladih i angažiranih studenata odlučilo je 2008. godine dati svoj doprinos medijskom opismenjavanju djece i mladih u svojoj zajednici. Danas okupljamo više od 80 mladih stručnjaka koji su u sedam godina postojanja uspješno opismenili više od 8500 djece, mladih, školskih djelatnika i roditelja u Zagrebu, Osijeku, Vukovaru, Vinkovcima, Karlovcu, Metkoviću, Splitu, Buzetu, Pazinu, Krapini, Križevcima, Ogulinu, Gospiću, Sisku, Velikoj Gorici, Vukovaru i drugim hrvatskim gradovima. Tri glavne aktivnosti kojima se Djeca medija bave su: edukativna predavanja i radionice, radijske emisije te društvene mreže i internetska stranica djecamedija.org. Za svoje su aktivnosti članovi Djece medija 2015. godine nagrađeni Posebnom Rektorovom nagradom koju svake godine najboljim studentskim projektima i znanstvenim radovima dodjeljuje rektor Sveučilišta u Zagrebu.

Edukativna interaktivna predavanja i radionice:

prilagođena djeci, mladima, roditeljima i školskim djelatnicima

- Cyberbullying – nasilje putem novih medija
- Kako se zaštititi od nasilja na Facebooku
- Odgojna i obrazovna uloga medija
- Utjecaj videoigara na djecu i mlade
- Senzacionalizam u medijima
- Medijski prikaz ljepote
- Mediji i oglašavanje
- Crtani filmovi

Radijske emisije:

Radio Marija - emisija „Odgoj za ideale“

- Medijsko opismenjavanje
- Volontiranje i mladi
- Cjeloživotno učenje i medijska pismenost
- Cjeloživotno učenje i medijska pismenost
- ...i mnoge druge teme poslušajte svake četvrte nedjelje u mjesecu na 96,4 ili 106,8 MHz

Društvene mreže (Facebook, Twitter) i internetska stranica www.djecamedija.org

- Zanimljivi tekstovi o aktualnostima iz svijeta medija
- Medijska svakodnevica
- Publikacije
- Istraživanja
- Roditeljski kutak
- Dječji kutak
- ...i mnoge druge zabavno-edukativne sadržaje potražite na našem profilu na Facebooku – Djeca medija, Twitteru – [djeca_medija](https://twitter.com/djeca_medija) i na internetskoj stranici www.djecamedija.org

Znanstveno-istraživačke aktivnosti:

- Tematska sjednica „Medijska pismenost za sigurnost djece u svijetu medija i interneta“ u Hrvatskom saboru
- Zbornik „Djeca medija – od marginalizacije do senzacije“
- Organiziranje znanstvenog simpozija „Mediji i djeca“
- Edukativne brošure za djecu i mlade: „Dobrodošli u svijet interneta. Sigurni uz Djecu medija“ te „Mediji bez nasilja“
- Suradnja s EAVI-jem (European Association for Viewer's Interest) te adaptacija edukativnog crtanog filma „Put u svijet medijske pismenosti“
- Stalna suradnja s Uredom pravobraniteljice za djecu Maticom hrvatskom
- Međunarodna suradnja sa srodnim institucijama i projektima
- Suradnja i istraživanja na području medijskog odgoja s različitim udrugama, posebno „Pragmom“
- Sudjelovanje na manifestaciji „Noć knjige“

Posjetite nas na...

- Internetska stranica: www.djecamedija.org
- Facebook: Djeca medija
- Twitter: [@djeca_medija](https://twitter.com/djeca_medija)
- Instagram: [@djecamedija](https://www.instagram.com/djecamedija)

Pišite nam...

- E-pošta Društva za komunikacijsku i medijsku kulturu: info@dkmk.hr
- E-pošta projekta Djeca medija: info@djecamedija.org
- Adresa: Kordunska 1, 10 000 Zagreb
- Predsjednik Društva za komunikacijsku i medijsku kulturu: izv. prof. dr. sc. Danijel Labaš

www.djecamedija.org

Djeca medija u brojkama:

- Održali smo više od 350 predavanja i radionica za više od 8500 djece, mladih, roditelja i školskih djelatnika.
- Emitirali smo 55 radijskih emisija na temu medijskog odgoja na Radio Mariji.
- Objavili smo više od 900 priloga na službenoj stranici Djecamedija.org
- Naša Facebook stranica skupila je 2600 „lajkova“.
- Na Twitteru nas prati 559 pratitelja, a objavili smo čak 1113 tweetova

Impressum:

Izdavač: Društvo za komunikacijsku i medijsku kulturu (DKMK), Kordunska 1, 10 000 Zagreb www.dkmk.hr

Naklada: 1000
Tisak: Markulin d.o.o.
Autori: Lana Ciboci, Leali Osmančević i Vladimir Preselj
Lektura: Jelena Gazivoda
Dizajn i graf. priprema: Andro Škerlj, Prsten d.o.o.
Urednici: Lana Ciboci, Igor Kanižaj, Danijel Labaš

Tiskano uz potporu
Zaklade Adris

